

Pasen en passies

Xandra Mizée, 2011

Pasen wordt gevierd in de lente en valt altijd op een zondag en een maandag: 1e en 2e paasdag. We vieren dan de Opstanding: dat betekent: van dood weer opnieuw levend worden. Daarmee wordt Jezus Christus bedoeld die, drie dagen nadat Hij aan het kruis gestorven was, uit Zijn graf verdwenen was en weer in levenden lijve aan mensen verscheen.

Maar we vieren met Pasen ook de opstanding van de natuur: de bomen krijgen weer blaadjes, de vogels bouwen hun nesten weer in de bomen, alles wordt weer groen en we gaan van de donkere winter naar de lichte lente.

Toen het christendom er nog niet was werden er allerlei goden en godinnen aanbeden. Een ervan was Ostara, een vruchtbaarheidsgodin. Ostara kon zichzelf omtoveren in een haas; zó komen we aan de paashaas.

Wel gek dat chocoladepaashazen meestal mannetjes zijn want eigenlijk is het dus een vrouwtje!

Jammer genoeg is er geen muziek bewaard gebleven uit de voorchristelijke tijd. Dat komt doordat muziek toen nog niet opgeschreven werd en er waren

natuurlijk ook nog geen manieren om muziek op te nemen.

Gelukkig is er, dankzij de uitvinding van het notenschrift, nog wel heel veel mooie paasmuziek uit vroeger tijden bewaard.

Twee beroemde voorbeelden zijn de Johannes Passion en de Matthäus Passion, allebei gecomponeerd door Johann Sebastian Bach.

‘Passion’ of, in het Nederlands: ‘passie’ is een woord waarmee het lijdensverhaal van Christus wordt bedoeld.

Deze twee grote muziekstukken gaan dus over de laatste dagen van het leven

van Jezus Christus, zoals het in de Bijbel staat geschreven.

Er zijn in totaal vier schrijvers die, allemaal op hun eigen manier, over Jezus hebben geschreven: de evangelisten (betekent: brengers van het goede nieuws) Matthäus, Marcus, Lucas en Johannes.

In deze vier 'getuigenverklaringen' zijn heel veel dingen hetzelfde, maar er zijn ook verschillen. Dat is logisch want iedereen heeft een andere stijl van vertellen. Vandaar ook dat de Johannes Passion en de Matthäus Passion heel verschillende muziekstukken zijn geworden. De 'Johannes', die Bach het eerst gecomponeerd heeft, is bijv. veel korter en voor een veel kleinere bezetting (groep muzikanten) dan de 'Matthäus.'

In allebei de stukken is er een evangelist die de letterlijke tekst uit de Bijbel zingt. Die muziek klinkt niet als een liedje, meer als praten op muziek.

Dat heet 'recitatief.'

De koormuziek en de liedjes, die 'aria's' genoemd worden (net als in opera) zijn op andere teksten, door een dichter gemaakt.

Vaak speelt er bij een aria nog een ander instrument een heel belangrijke solopartij mee. Dan is het net een gesprek tussen twee goede vrienden: de zanger en dat instrument (vaak een hobo trouwens). Dat is echt heel mooi om te horen.

Toen Bach overleed in 1750 werd zijn muziek daarna bijna niet meer gespeeld. Maar in de 19e eeuw is hij opnieuw ontdekt door de componist Mendelssohn, die de Matthäus weer ging opvoeren. Al gauw werd Bach populairder dan hij ooit was geweest.

Bach als jonge man

Nu is hij één van de meest bewonderde componisten van de hele wereld.

In de zeventiger jaren componeerde Andrew Lloyd Webber ook een 'Passion': Jesus Christ Superstar. Hij noemde het: rock opera en dat is ook precies wat het is: rockmuziek met toneel en zang, zelfs met dans!

Veel mensen hadden erge moeite met dit stuk want ze vonden het niet eerbiedig genoeg.

Vandaag de dag zijn de mensen ermee vertrouwd geraakt en is het stuk zó populair dat het zelfs in kerkdiensten wordt opgevoerd.

Gelukkig maar, want het is geweldige muziek!

Aanraders om naar te luisteren

Matthäus Passion

No 1: het openingskoor

‘Kommt ihr Töchter, helft mir klagen’

Kom dochters, help mij bij het klagen, Jezus is aan't kruis geslagen
(De muziek klinkt meteen zielsbedroefd, wat ook wel logisch is.)

No 63: ‘O Haupt voll Blut und Wunden’

O hoofd vol bloed en wonden, (Jezus heeft dan een doornenkroon op zijn hoofd gekregen waardoor hij geprikt wordt).

Dit is een heel beroemde melodie die overal opduikt, ook in de popmuziek.

No 71: ‘Und vor den sechsten Stunde’

En éven voor twaalven (de tijdsberekening was nl. anders)

Vertaling van dit stukje recitatief:

En éven voor twaalven kwam de duisternis over het hele land totdat het drie uur 's middags was. En Jezus riep: ‘Mijn God, mijn God! Waarom hebt U mij verlaten?’

No 73: ‘Und siehe da, der Vorhang’

En kijk eens:: het gordijn...

Een ontzettend spannend stukje!

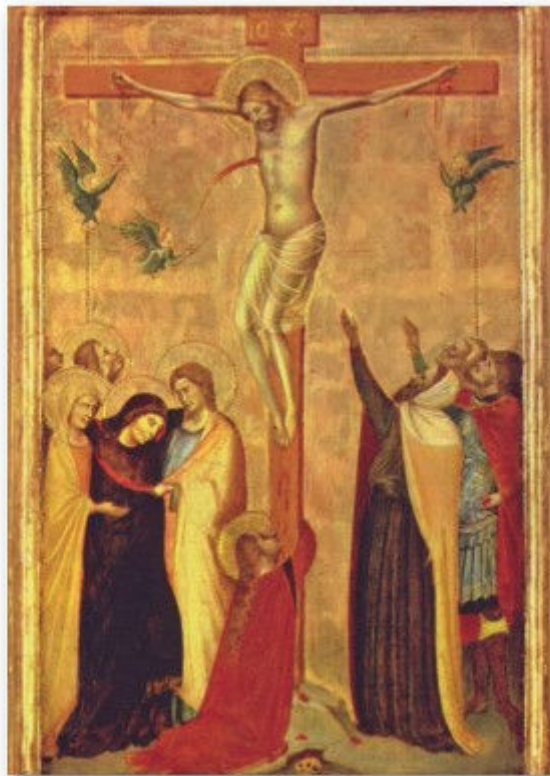
Hier wordt verteld wat er gebeurde op het moment dat Jezus doodging:

Het tempelgordijn scheurde uit zichzelf doormidden, van boven naar beneden!

Bach heeft dat heel mooi in de muziek opgenomen: je hoort een heel griezelig loopje van hoog naar laag! Het verslag van Matthäus gaat zó verder:

En de aarde beefde, de rotsen brokkelden af, en de graven gingen open en er stonden veel lichamen van heiligen op die daar

sliepen, die na hun opstanding hun graven verlieten, de heilige stad (Jerusalem) binnengingen en aan veel mensen verschenen.

Johannes Passion

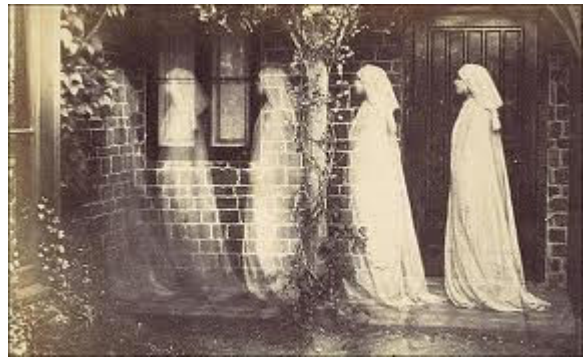
No 13 : Ich folle dir gleichfalls

Ik ga ook met je mee;
Heel mooie, vrolijke, lieve aria. Let op de fluitpartij!

No 61: Und siehe da, der Vorhang

En kijk eens, het gordijn...

Hier valt nog iets grappigs over te zeggen: dat stuk van het verhaal- het scheuren van het gordijn en die lichamen van doden die uit hun kisten kwamen- dat komt in het Evangelie van Johannes helemaal niet voor! Maar Bach heeft het er hier tóch ingezet, waarschijnlijk omdat het zo'n lekker spannend stukje is.

Jesus Christ Superstar

Je moet gewoon het hele stuk luisteren; geweldige muziek en de teksten zijn ook grandioos.

Je kunt ook de film kijken.

Opdracht: Luister eens naar een paar aanraders (minstens 3)

Uit elk van de drie stukken moet er minstens één zitten

Kies vervolgens welke je het mooiste vindt.

